

Geloven in leven
en
Hopen op toekomst

Zoeken naar een gezonde balans tussen welzijn en welvaart

Colofon

ISBN: 978 94 6365 439 5

1e druk 2022

© 2022, Jan A. Boeijenga

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Illustraties: Jan A. Boeijenga

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Geloven in leven en Hopen op toekomst

Zoeken naar een gezonde balans tussen welzijn en welvaart

Jan A. Boeijenga

Ik draag dit boek op aan mijn klein- en achterkleinkinderen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
Inleiding	11
1. Hoe nu verder?	15
2. Mensen en problemen (Capra)	19
3. Even op adem komen	23
4. Een krantenbericht	24
5. Over opvoeden (1)	26
6. Over leven en wat ons daarin stuurt	29
7. Iets meer over ons bewustzijn	32
8. Mensen en problemen (Schumacher)	35
9. Over opvoeden (2)	40
10. Terug naar mijzelf	42
11. Over opvoeden (3)	45
12. Over gezag	49
13. Meer wijsheid?	51
14. Een ander toekomstbeeld?	53
15. En dan is er oorlog	56
16. Nogmaals over wijsheid	58
17. Hitler en ik	60
18. Over mensen en problemen. Houdt dat nooit op?	63
19. Trots	67
20. Terug naar Fritjof Capra	69
21. Een persoonlijke meditatie	71
22. De hoop van Fritjof Capra	73
23. Vrijheid zonder gezag?	75
24. Meninge	78
25. Krachten en machten	81
26. Geloofwaardig zijn	83
27. Een sociaalpsychologische crisis?	86
28. Zoeken naar een gezonde balans tussen welzijn en welvaart	91

Voorwoord

Mijn reis door het leven op onze aarde is in 1941 begonnen. Dus in oorlogstijd.

Wat is er veel veranderd in die tachtig jaren tussen toen en nu. Voor mijn gevoel gaat dat in een steeds sneller tempo door. Was destijds voor een jongetje van acht een fiets krijgen een groots gebeuren, nu moet er heel veel meer technologie op tafel komen om aan de verwachtingen van een 8-jarige te voldoen.

We hebben in deze tachtig jaar technologieën ontwikkeld waardoor we nu over mogelijkheden beschikken waarover in mijn jeugd alleen mensen als Jules Verne konden dromen.

Mijn grote vraag is daarom: *Wat doet deze doorgaande explosie van technologie met ons, mensen?* Deze technologie suggereert dat alles **kan** of moet **kunnen**. Als mensen zijn we echter gebonden aan wie we **zijn**. Daarover gaat het in dit boek. Het spanningsveld tussen wat we **kunnen** en wie we **zijn**.

Na mijn opleiding tot onderwijzer moest ik in militaire dienst. Daarna ben ik Kinder- en Jeugdpsychologie gaan studeren. In mijn eerste levensjaren heb ik echter een achterstand in mijn emotionele vermogens opgelopen. Ik benoem dat hier omdat deze mijn leven en mijn strijd met mijn **zijn** en **kunnen** heeft bepaald. Deze strijd heeft me uitgedaagd te blijven zoeken ... wat me iets wijzer en completer heeft gemaakt. Heeft zo niet ieder mens 'een eigen strijd'? Daarom ga ik zo nu en dan even terug naar mijn persoonlijke ervaringen daarmee.

In dit boek ga ik het hebben over 'strijd' en 'krachten' om ons menselijk **zijn** te ontplooien en ons **kunnen** te ontwik-

kelen. Hierbij stel ik steeds weer de vraag: *Strijden we de goede strijd?*

Als ik nu om mij heen kijk, word ik niet vrolijk. Het Covid-virus is nog niet weg of Poetins machtswellust dendert over de wereld. Wat doet dat ons, mensen? Mijn zorgen over de toekomst komen echter vooral voort uit mijn ongerustheid over de manier waarop we onze menselijke '*zijn-krachten*' ondergeschikt neigen te maken aan onze voortdenderende technologische '*kunnen-krachten*'.

Hierdoor groeien de signalen van een protesterende aarde, nemen de zorgen over de opvoeding van kinderen en tieners toe, worden misdaad en agressie dagelijks nieuws, lijken democratieën te veranderen in slangenkuilen en woedt er nu een oorlog die nucleaire angsten oproept.

Wat daarmee te doen? Is er *hoop*?

Persoonlijk blijf ik *geloven* in een wonder: *de terugkeer naar wie we zijn*.

Inleiding

*ik geloof in een rivier
die stroomt van zee naar de bergen
ik vraag van poëzie niet meer
dan die rivier in kaart te brengen*

*ik wil geen water uit de rotsen slaan
maar ik wil water naar de rotsen dragen
droge zwarte rots
wordt blauwe waterrots*

*maar de kranten willen het anders
maar de kranten willen het anders
willen droog en zwart van koppen staan
werpen dammen op en dwingen
rechtsomkeert*

Remco Campert 1929

Het leek me passend met dit bijna honderd jaar oude gedicht van Campert te beginnen, in de hoop dat het je aanspreekt. Ook ik vraag van mijn proza niet meer dan die naar boven stromende rivier in kaart te brengen. Fantaseren en gebruikmaken van ‘beelden’ horen daarbij.

In dit boek probeer ik zo dicht mogelijk bij onze menselijke ‘krachten’ van onze samenleving te komen. Er zijn echter vele en groeiende ‘tegenkrachten’ die ons daarbij in de weg staan ... die we als collectief zelf creëren.

Voor zover ik weet, bestaat de mensheid momenteel uit ongeveer 7,5 miljard mensen, verdeeld over vele kleine en

grote, rijke en arme naties. Al die mensen zoeken naar zingeving en een goed bestaan. Voor ieder mens begint dat met instinctief te *vertrouwen* op de moeder. In ons derde levensjaar groeit hieruit een instinctief *geloven* in en *hopen* op de mensen om ons heen in de volgende tien tot vijftien levensjaren. Onze opvoeding.

Elkaar in die tijd leren te *vertrouwen*, in elkaar durven te *geloven* en samen iets willen *hopen*, het worden en zijn onze levenslange basis-‘krachten’ die ons in de rest van ons leven sturen.

Vertrouwen, *geloven* en *hopen*, het zijn en blijven drie levenslange ‘krachten’ van ons menselijk **zijn** die met zorg (vanuit onze omgeving) moeten groeien. We gebruiken deze ‘krachten’ altijd en dagelijks zonder er voortdurend bij na te denken. Toch hebben ze dagelijks een zeer grote sturende invloed op al ons doen en laten. Als we via deze ‘krachten’ in onze kindertijd veel negatieve ervaringen opdoen, worden ze beschadigd en gaan ze tegen ons werken. Dan komen we, hoe jong we ook zijn, in de problemen. Als tieners gaan we dan gemakkelijk twijfelen aan onszelf en/of we gaan ons op de een of andere manier bewijzen.

Leven als mens vraagt daarom altijd om *vertrouwen* als basis voor wat we *geloven* en *hopen*.

Aan deze drie menselijke ‘krachten’ ga ik twee zeer menselijke kenmerken toevoegen. Enerzijds is dat ons levenslang *afhankelijk-zijn* van elkaar en anderzijds onze voortdurende behoeften aan *aandacht* van elkaar.

Nee, vergis je niet. Het zijn geen zwakheden! In feite zijn het zéér sturende ‘krachten’ in ons leven die dagelijks en levenslang een grote rol in ons leven spelen. We kunnen onszelf hoogstens wijsmaken dat we *onafhankelijk* zijn en *aandacht*

van anderen niet nodig hebben. Maar daar kom je niet ver mee in het leven. Vergeet niet dat we ‘kuddedieren’ zijn. Zonder *afhankelijk* te mogen of te kunnen zijn en zonder *aandacht* te krijgen van andere mensen (of *aandacht* te kunnen geven aan anderen) verpieteren we als mensen. Niet alleen als kind, ook als volwassene. In het boek *Robinson Crusoe* van Daniel Defoe wordt dat zeer boeiend en realistisch beschreven.

Mensen zijn zeer complexe wezens.

Als mensen móéten we leren leven met veel diverse innerlijke ‘krachten’. In mijn visie vormen vijf daarvan de basis of de spil. Ze zitten in ons aangeboren en helaas kwetsbare ‘*instinctieve krachten-pakket*’ ... dat zich in onze eerste vijftien tot twintig levensjaren moet ontplooien. Dat is het grote en blijvende belang van opvoeden. Daarom maak ik me daarover druk in dit boek.

Samenvattend,

- door individueel of collectief te *geloven* in mensen of idealen,
- door individueel of collectief iets te *hopen* en dat waar te maken,
- in *afhankelijkheid* van en dus *met* elkaar,
- en dat doen met positieve *aandacht* voor elkaar,
- kunnen we als mensen veel, héél veel ... zolang we elkaar *vertrouwen*.

In de hiërarchie van ons totale ‘krachtenpakket’ heeft ons *verstand* (dat zeer zeker een enorme ‘kracht’ is) vooral uitvoerende en coördinerende functies. Zeg maar een *dienende* rol.

In dit boek wil ik je iets vertellen over wat ik nu, om me heen kijkend, zie en ervaar. Ik nodig je hierbij uit met me

mee te gaan. Hierbij heb ik me laten beïnvloeden door de wijsheid van andere mensen, met name E.F. Schumacher en Fritjof Capra. Hun inzichten en ervaringen hebben me meer inzicht gegeven in wat ons doen en laten bepaalt, in wie we **zijn** en wat ervoor nodig is om constructief *samen* te kunnen leven op onze aardbol.